

פּרַנק

יאנוש קורצ'אק, כתבים ט, עמ' 281-283
תרגום: אורי אורלב

- נו, עוד פוסית אחת, בסדר?
- בסדר, שיהיה מספר זוגי.
- אדון לרנק הושיט את ידו כדי להחזיק בפוסית, אך נסוג פתאום ואמר:
- לא, אדוני, די. לא אשתה יותר...
- למה? - שאלתי בליאה.
- תביט רגע, אדוני, ללנת החדר. נכון שאתה לא רואה שום דבר? אבל אני רואה: אני רואה קשישה המסתפקת עלי בתוכחה, מאימת באצבעה ולוחשת: "לרנק, זמר, לרנק".
- מי היא המשגיחה המסתורית הזאת? - חקרתי בחינף.
- אל תצחק, אדוני - אמר ברצינות. - זו חמותי מנוחתה עדין.
- זה הענין? נו, עכשו שוב אינני מתפלא. בנראה שפחדת ממנה כללן אם אחרי מותה היא עדין ממחיכה אותך כל כך.
- אל תתלוצץ, אדוני, הדבר הזה קשה בשבילי - חזר ואמר.
- ישבנו ליד שלחן צדדי במסעדה וכעמר רגע אדם של דומיה ספר לי אדון לרנק במלים קצרות את ספור חייו.
- אתה מבין, אדוני, כשהייתי צעיר הייתי שתין ללא תקנה. הודות לכשרונותי הרוחתי לא רע, אבל בזבזתי הכל על שתיה ובכל ערב היה אחד מחברי מחזיר אותי הביתה שתינו עד אבדן ההכרה - ובלי פרוטה. תאמין לי, ממש הדרדרתי לשלל המדרגה ואלמלא מקרה אחד הייתי חיוס, מי יודע, אולי בבית משגעים, אולי בבית הסהר... בקצור, התאהבתי בנערה עניה, מורה, שעבדה קשה כדי ללרנס את אמה הזקנה. אני באמת אינני יודע, אדוני, אם אנשים נורמאליים מסגלים להתאהב עד כדי כך: היתה לאת אהבת שכורים אמתית, טורדנית ומטרפת. פעם נטפלתי את הנערה שלי ברחוב, והיא פרצה בבכי. הלכתי אל אמה, אבל זו אלו סרבה לשמע: "אני, אמרה לי, אמורה להקיר לחסדי הגורל את נחמתי היחידה, את היתומה המסכנה שלי?"

שְׁלוֹשָׁה חֲדָשִׁים לֹא שְׁתִּיתִי טֶפֶה. חֲשַׁבְתִּי שְׁאֲצְלִיחַ לְשַׁכְנַע אוֹתָהּ. לֹא הֵעֲזֹתִי לְהִפְנִס לְדִירְתּוֹ, אֲבָל הִסְתוּבַבְתִּי לִילּוֹת שְׁלֵמִים לִיד בֵּיתוֹ. וְמָה אֲגִיד לָךְ, אֲדוֹנִי, פֶּעַם אַחַת קָרָאָה לִי הִישִׁישָׁה לְבוֹא אֵלַיָּה וְהִתְחִילָה לְדַבֵּר עַל הָאֱהָבָה שְׁלִי.

- גְּבֵרְתִּי, אִם אַתָּה רוֹצָה - בְּקִשְׁתִּי - אֲנִי נִשְׁבַּע לָךְ שֶׁלֹּא אֶשְׁתָּה עוֹד לְעוֹלָם. - לֹא, אֲדוֹנִי, אַל תִּשְׁבַּע. לָמָּה שְׁתַּיָּר אֶת שְׁבוּעָתְךָ? הֲרִי זֶה חֲטָא. אֲבָל אֲצִיג לָךְ תַּנְאֵי אֶחָד: בְּכָל פֶּעַם שֶׁאֶקְרָא בְּשִׁמְךָ, תִּהְיֶה חַיָּב לְהִנִּיחַ אֶת הַכּוֹסִית.

כַּמּוּבָן שֶׁהִסְכַּמְתִּי לְתַנְאֵי הַזֶּה. כַּעֲמַר חֲצִי שָׁנָה כָּבֵר הֵיִינוּ נְשׂוּאִים. כֵּן, אֲדוֹנִי, חוֹתֵנְתִי צָדָקָה. הַשְּׁבוּעָה לֹא הִיְתָה מוֹעִילָה. הִיְתִי מְכָרַח... הִיְתִי מְכָרַח לְהַשְׁתַּכֵּר לְלַעֲמִים. אֲבָל כְּשֶׁעֲבַרְתִּי אֶל הַגְּבוּל, הִיא הִיְתָה מְתַנַּצֶּבֶת לְלִנִּי, מְנִיחָה אֶת אֲצָבָעָה עַל פִּיהָ וְלוֹחֶשֶׁת: "לְרִנְק, זֶמֶר, לְרִנְק". וְאֲנִי חִדַּלְתִּי לְשִׁתּוֹת לְמִשְׁךָ שְׁבוּעָה, לְלַעֲמִים לְכָל הַחֹדֶשׁ. כֵּן, אֲדוֹנִי: הִיא יִדְעָה לְמַלֵּא אוֹתִי בְּכָל מַסְבָּאָה, בְּכָל פִּנְדָק, הִיְתָה נִכְנָסֶת חֶרֶשׁ, שֶׁעַר הַשִּׁיבָּה שְׁלָה מְכַתִּיר אֶת לֵאשָׁה, תְּמִיד נְנוּחָה, תְּמִיד שְׁקֵטָה, וְהִיְתָה אוֹמְרָת: "לְרִנְק!" וְאֲנִי הִיְתִי יוֹצֵא אַחֲרֶיהָ בְּהַכְנָעָה.

הַיּוֹם, כְּלִי שְׁאֵתָה יוֹדַע, אֲנִי אָדָם אֶמִיד, אוֹהֵב אֶת אִשְׁתִּי בְּכָל לִבִּי, חֲנֻכְתִּי אֶת יְלָדֵי הַיִּטֵּב, וְלִמְרוֹת שְׁמַאז מוֹת הַ"אוֹמְנָת" שְׁלִי חֲלוּ תִשַּׁע שָׁנִים, כָּל אֵימַת שְׁאֲנִי עוֹמֵד לְשִׁתּוֹת יוֹתֵר מִשְׁתִּים, שְׁלוֹשׁ כּוֹסִיּוֹת, דְּמוּתָה מוֹלִיעָה לְלִנִּי, בְּרוּרָה כְּמוֹ בַחֲיִים, וְהִיא לוֹחֶשֶׁת: " לְרִנְק, זֶמֶר, לְרִנְק".

אַתָּה מִבֵּין, אֲדוֹנִי - סִים אֶת וְדִיוֹ - אֶאֱשֶׁר לְגַמֵּל שְׁתֵּן מִן הַהִתְמַכְרוֹת שְׁלוֹ, אֲבָל לְשֵׁם כָּךְ יֵשׁ לַאֲרֶךְ בְּלַאֲרֶךְ רוּחַ וּמִסִּירוֹת, בְּתַבּוּנָה רַבָּה וּבְגִישָׁה מְאֻזְנָת: לֹא הָיוּ עוֹזְרִים כָּאֵן אִיוֹמִים וּתְחִנּוֹת, רַק הָאֲזֹכּוּר הַשֶּׁקֶט וְהַעֲדִין וְהַבְּלָתִי פּוֹסֵק. מִפְּנֵי שֶׁהוֹדָקָה נוֹטְלָת מִמֶּךָ לְקֶדֶם כָּל אֶת לִמַּח הַרְצוֹן. מִשׁוּם כָּךְ צָרִיךְ לְדַעַת אֵיךְ לְהוֹבִיל אָדָם חֲלָשׁ בְּמִינְמוֹת, לְלַמֵּל בְּהַדְרָגָה, כְּמוֹ שְׂאוֹמֵר הַפְתָּגִם הַלְטִינִי: "הַטָּפָה חוֹצֶבֶת בְּסָלַע לֹא בְכוּחַ, אֶלָּא בְּטִיטּוֹן מְתַמִּיד".

הַלּוֹאֵי שֶׁהָיוּ הַרְבֵּה נְשִׁים כְּאֵלֶּה, כְּמוֹ הַחוֹתֵנֶת שְׁלִי.

